

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Роль інформаційно-аналітичних систем у забезпеченні фінансової стійкості банків під час військових конфліктів

Сергій В. Долматов ¹

¹ ДННУ «Академія фінансового управління» (Україна). Аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

* Автор-кореспондент, e-mail: serg.post@gmail.com

СТАТТЯ	АНОТАЦІЯ
Дослідницька DOI: 10.70651/3083-6018/2025.9.11 Авторське право © 2025 автора Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0). 	Сучасна банківська система – це ключовий фактор фінансової стабільності держави, особливо в надзвичайних ситуаціях, наприклад, під час збройних конфліктів. Під час бойових дій банки мають справу з низкою викликів: з відтоком капіталу, зростанням кредитних ризиків, перебоями в логістиці та комунікаціях, втратою довіри клієнтів, і кібератаками. За таких обставин стає вкрай потрібним оперативне, точне та гнучке управління фінансовими потоками, ризиками та ресурсами, що можливо лише за наявності ефективних інформаційно-аналітичних систем ІАС. Недостатня адаптація банківських інформаційно-аналітичних систем до реалій воєнних дій ускладнює оперативне управління ризиками, підтримку ліквідності та гарантування фінансової стабільності банків у кризових умовах. Використано загальнонаукові й спеціальні методи: теоретичного узагальнення, системного, абстрактно-логічного та порівняльного аналізу, синтезу, групування. Розкрито зміст фінансової стійкості банку та її значення в кризові часи. Окреслено основні виклики банківської системи під час війни. Висвітлено роль та завдання інформаційно-аналітичних систем в сучасному банківському менеджменті. Проаналізовано поточний стан банківської системи під час військового конфлікту. Звернута увага на ключові аспекти інформаційно-аналітичних систем у сучасному банківському менеджменті. Досліджено сучасну практику використання ІАС українськими банками під час війни. Запропоновано стратегічні підходи до розбудови інформаційно-аналітичної інфраструктури банку. Інформаційно-аналітичні системи перетворилися на стратегічний засіб виживання та розвитку банківської галузі в умовах військового конфлікту, підкреслюючи важливість цифрової трансформації та гнучких ІТ-рішень для забезпечення фінансової безпеки країни. Запровадження подібних систем є не тільки конкурентною перевагою, а й потребою для забезпечення стабільності та розвитку в умовах невизначеності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

фінансова стійкість, інформаційно-аналітична система, банківська система, криза, цифрові технології, кібербезпека, автоматизація даних, інфраструктура.

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

The Role of Information and Analytical Systems in Ensuring the Financial Stability of Banks During Military Conflicts

Sergii Dolmatov ¹ *

¹ Academy of Financial Management (Ukraine). PhD Student at the Department of Finance, Banking and Insurance.

* Corresponding Author, e-mail: serg.post@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2025.9.11](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.9.11)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

A contemporary banking system is crucial for a nation's financial health, particularly during crises like armed conflicts. In times of war, banks encounter numerous obstacles, including breakdowns in supply chains and communication, erosion of customer trust, capital flight, increased credit risks, and cyber threats. Under these conditions, rapid, precise, and adaptable management of financial transactions, risks, and assets is critical, and this relies on efficient information and analytical systems (IAS). Banks' limited adjustment of their information and analytical systems to the context of military operations hinders effective risk management, liquidity maintenance, and financial stability during times of crisis. The goal is to assess the importance of crucial information and analytical systems in maintaining the financial stability of banks during military actions by examining current implementations and identifying areas for improvement. The article uses general scientific and special methods: theoretical generalization, systematic, abstract-logical, and comparative analysis, synthesis, and grouping. This explores a bank's financial solidity and its crucial role during a crisis. It highlights the primary difficulties faced by the banking sector amidst wartime. The purpose and functions of information and analytical systems (IAS) in contemporary banking are discussed. An assessment is given of the current condition of the banking system during the armed conflict. Emphasis is placed on significant areas of information and analytical systems in modern banking management. The existing use of IAS by Ukrainian banks throughout the war is examined. Strategies are suggested for advancing a bank's information and analytical framework. In the setting of military conflict, information and analysis systems are crucial for banks to endure and grow. This highlights the need for digital change and adaptable IT solutions to ensure a nation's financial stability. Deploying such systems isn't just a competitive edge, but also crucial for ensuring both stability and expansion in unpredictable circumstances.

KEYWORDS

financial stability, information and analytical system, banking system, crisis, digital technologies, cybersecurity, data automation, infrastructure.

1. Вступ

У часи воєнних дій банківський сектор стикається з серйозним тиском, обумовленим нестабільністю фінансових ринків, зниженням платоспроможності клієнтів, перебоями в логістиці та IT-інфраструктурі, а також збільшенням ризиків втрати активів. Гарантування фінансової стабільності банків у таких умовах потребує не тільки оперативного реагування, але й вміння швидко пристосовуватися до змін та приймати стратегічні рішення, спираючись на актуальну й достовірну інформацію.

В даному контексті надзвичайно актуальною стає роль інформаційно-аналітичних систем (ІАС), котрі гарантують безперервний моніторинг фінансових показників, оцінку ризиків, прогнозування кризових ситуацій та підтримку процесів прийняття рішень. Ефективне застосування ІАС дозволяє банкам зберігати контроль над фінансовою стійкістю, капіталом та кредитним портфелем навіть в екстремальних умовах, мінімізуючи ризики системних збоїв та втрату довіри з боку клієнтів та регуляторів. У зв'язку з цим, виникає нагальна потреба перегляду підходів у забезпеченні фінансової стійкості банків в умовах воєнної кризи та визначення механізмів, за допомогою яких інформаційно-аналітичні системи здатні забезпечити дієву підтримку фінансових рішень.

2. Огляд літературних джерел

Зважаючи на активне впровадження інформаційно-аналітичних систем у банківському секторі, однією з ключових проблем є їхня недостатня адаптованість до екстремальних умов функціонування в період бойових дій. Переважна більшість сучасних ІАС сконструйовані для роботи в умовах стабільної економіки та інформаційного середовища. Але ж банки, у період збройного конфлікту, стикаються з несподіваними змінами в макроекономіці, збільшенням фінансових ризиків, інформаційними нападами, а також труднощами в отриманні необхідної інформації.

За таких умов звичні ІАС стають недостатньо ефективними, бо не здатні швидко пристосовуватися до нових викликів та забезпечувати своєчасний, точний та всебічний аналіз для прийняття управлінських рішень. Недостатня гнучкість та стійкість ІАС під час криз суттєво ускладнює підтримку фінансової стійкості банків, що, у підсумку, генерує ризики для банківської системи країни в цілому в умовах війни.

Дослідженню забезпечення фінансової стійкості банків присвячено праці багатьох дослідників. Зокрема, О. Неізнестна, А. Григоруку, Л. Литвин [1], зважаючи на складність формування фінансової стійкості як індикатора, автори узагальнили потребу в перетворенні практики реалізації кожного з напрямів державної політики, наприклад податкової, бюджетної, монетарної та інших. О. Агрес, П. Дубинецька, Р. Содомо [2], Л. Петик, К. Міщенко [3] обґрунтували потребу вдосконалити механізми регулювання банківської сфери, зокрема через посилення нагляду за дотриманням нормативів ліквідності, впровадження новітніх методів аналізу фінансової стабільності банків і пристосування стратегії управління ризиками до умов нестабільного економічного контексту.

Т. Коробчук, Н. Чиж [4] досліджували, як повномасштабне військове вторгнення вплинуло на банківську систему України, а також підходи до забезпечення фінансової стійкості й безпеки банківського сектора в умовах воєнних загроз. Результатом стали сформовані підходи до створення механізмів адаптації банківської системи до кризових умов на основі цифровізації фінансових процесів та вдосконалення регуляторних дій з боку НБУ.

Група вітчизняних науковців – досліджувала особливості інформаційно-аналітичних систем у забезпеченні фінансової стійкості банків в умовах кризи, зокрема, під час військових конфліктів. Зокрема, О. М. Гуцалюк [5, с. 9] виокремив основні інформаційно-аналітичні функції та завдання інформаційно-аналітичної діяльності в сфері фінансової безпеки.

Н. І. Кара, І. С. Процик [6, с. 231] надали рекомендації щодо впровадження в банку сучасних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем для бюджетування, що застосовуються у міжнародній практиці. В. М. Березовик, А. О. Свистун [7] визначили важливі етапи процесу інтеграції інформаційно-аналітичних систем для управління ризиками. А. В. Федець [8, с. 54] наголошує на ролі інформаційно-аналітичної системи в підрозділі безпеки. Н. Давиденко,

Ю. Луцюк, А. Буряк, Л. Вовк [9] визначали фінансову стабільність банківської системи та окреслювали перспективні напрями її розвитку з використанням моделей прогнозування за допомогою інформаційно-аналітичних систем. А. А. Бондар [10, с. 23] досліджував інструменти, побудовані на базі інформаційно-аналітичної системи у банківській сфері. Однак, у сьогоденних умовах триваючої війни критично важливими залишаються питання ролі інформаційно-аналітичних систем у забезпеченні фінансової стійкості банків саме в таких умовах.

3. Постановка завдання

Мета статті – визначити роль інформаційно-аналітичних систем у забезпеченні фінансової стійкості банків в умовах військових конфліктів, а також розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності їх використання в кризових ситуаціях.

4. Методи та матеріали

Для досягнення цієї мети використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення, системного, абстрактно-логічного та порівняльного аналізу, синтезу, групування.

5. Результати та обговорення

Фінансова стійкість банку – це здатність банку зберігати стабільне функціонування та виконувати свої фінансові зобов'язання навіть за умов економічних, політичних чи фінансових криз. Вона визначає ступінь здатності банку пристосовуватися до змін, гарантувати ліквідність, підтримувати адекватність капіталу та мінімізувати ризики, що постають під час нестабільних ситуацій, таких як економічні кризи, воєнні конфлікти чи фінансові потрясіння. Фінансова стійкість охоплює ключові аспекти зображені на рис. 1.

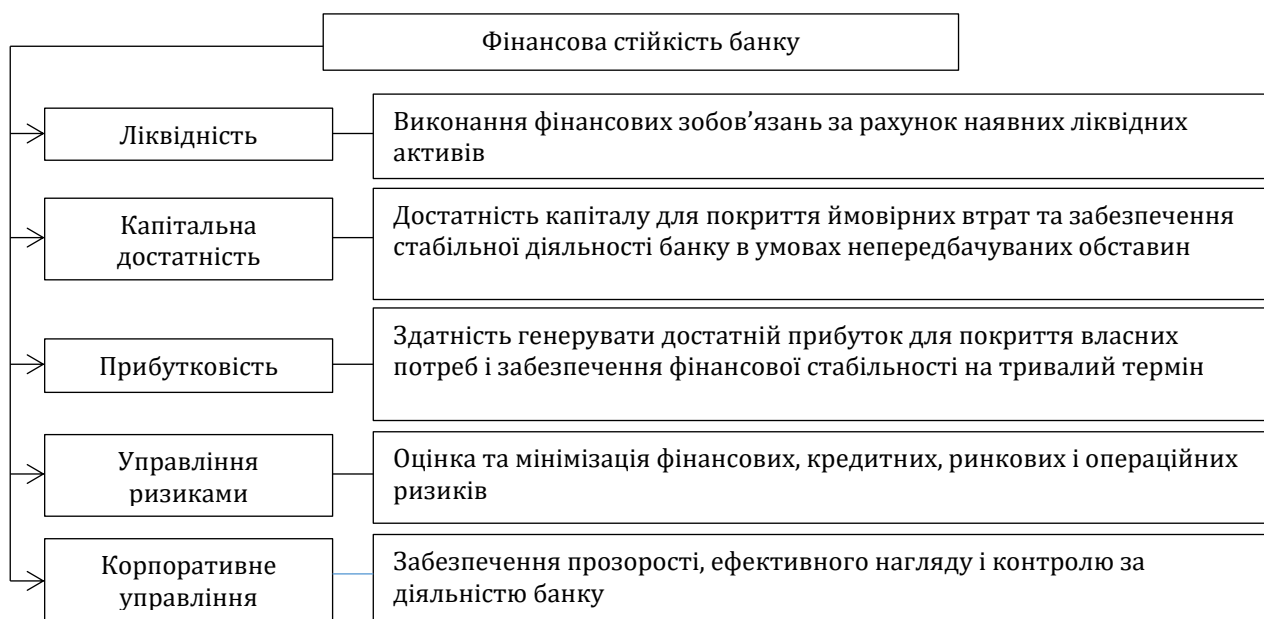

Рис. 1. Складові фінансової стійкості банку

Джерело: сформовано автором на основі [11; 12, с. 24].

У періоди криз, зокрема під час економічних, фінансових чи військових конфліктів, фінансова стійкість банків стає надзвичайно важливою для збереження сталості всієї фінансової системи країни. Кризові явища, як-от значна інфляція, падіння курсу національної валюти, стрімке збільшення облікової ставки та війни, створюють значні ризики для банків. Відтак, їхня здатність оперативно реагувати на ці зміни та утримувати стійкість є безумовно важливою умовою безперебійного функціонування банківської системи. Ключові аспекти важливості утримання фінансової стійкості банків у кризових умовах охоплюють: збереження довіри

вкладників, забезпечення безперервності операцій, зменшення ризиків банкрутства, підтримку економіки, адаптацію до змін у зовнішньому середовищі та протидію кризовим явищам.

Військові конфлікти незмінно супроводжуються суттєвими економічними, політичними й соціальними потрясіннями, які істотно впливають на роботу банківської системи. В умовах війни банки стикаються з багатьма складними викликами, що можуть становити загрозу їхній фінансовій стійкості й стабільності. Ключові виклики для банківської системи під час війни зображені на рис. 2.

Рис. 2. Основні виклики для банківської системи в умовах війни

Джерело: сформовано автором на основі [13; 14, с. 181].

ІАС відіграє ключову роль у зборі, систематизації, дослідженні та візуалізації даних, що потрібні для стратегічних та тактичних рішень. Це сприяє підвищенню прозорості процесів управління, зменшенню ризиків, поліпшенню ефективності діяльності та покращенню обслуговування клієнтів. Отже, ми знову пересвідчуємося, що дослідження ролі ІАС в управлінні банком є надзвичайно важливим, особливо в контексті цифрової трансформації та зростаючої потреби у високоякісних вчасних управлінських рішеннях. Інформаційна аналітична система є критичним компонентом сучасного управління банкінгом – вона є основою для ефективного керування банківськими операціями, прийняття рішень та забезпечення

конкурентоспроможності банку. Нижче представлено ключові складові ролі ІАС в сучасному управлінні банком (рис. 3).

Рис. 3. Ключові аспекти ІАС у сучасному банківському менеджменті

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [7].

Конфлікт спричинив труднощі в усіх галузях національної економіки. Стійкість ринку банківських послуг – наслідок спільних дій НБУ, як регулятора, та банківських установ, які змогли пристосуватися та знаходити дієві рішення у важкий час. У перші дні конфлікту банківська система зіткнулася з багатьма перепонами. За інформацією Національного банку України, кількість наявних банків скоротилася з 75 до 60 одиниць в період з 2019 до 2023 року під впливом бойових дій та безперервної оптимізації банківської системи. Для оцінки фінансової стабільності банків під час конфлікту важливо проаналізувати тенденції доходів та видатків банківських установ з 2019 до 2024 року (рис. 4).

Попри негаразди (коронавірусна інфекція COVID-19, повномасштабна війна) фіксуються позитивні зміни фінансових показників. Через початок воєнних дій відбулося стрімке падіння рентабельності власного капіталу (ROE) та рентабельності активів (ROA) до від’ємних показників, що засвідчило погіршення фінансової результативності банків. Незважаючи на це, з часом показники рентабельності почали потроху покращуватися, а на 01.01.2025 р. індикатор ROE банківської системи України піднявся до 29,07 %, а ROA – до 3,35 %, що говорить про адаптацію банків та ефективність впроваджених антикризових дій (рис. 5).

Банківське законодавство, регуляторні та пруденційні вимоги постійно удосконалюються та адаптуються як до міжнародних вимог, так і до поточних потреб країни, включаючи виклики війни.

Наприклад, відповідно до чинного законодавства України з 5 серпня 2024 року, а саме з вимогами Закону «Про банки і банківську діяльність», вітчизняні банки перейшли на трирівневу структуру капіталу з новими вимогами щодо його достатності, беручи до уваги низку перехідних положень. Це включає графік досягнення необхідного рівня достатності регулятивного

капіталу: щонайменше 8,5% з 5 серпня 2024 року, щонайменше 9,25% з 1 січня 2025 року та щонайменше 10% з 1 липня 2025 року. Завдяки переходу на нову структуру капіталу збільшилась частка найякіснішого компоненту, основного капіталу першого рівня, за рахунок включення накопиченого прибутку, раніше відображеного на інших рівнях капіталу, та проміжного прибутку без аудиторського підтвердження.

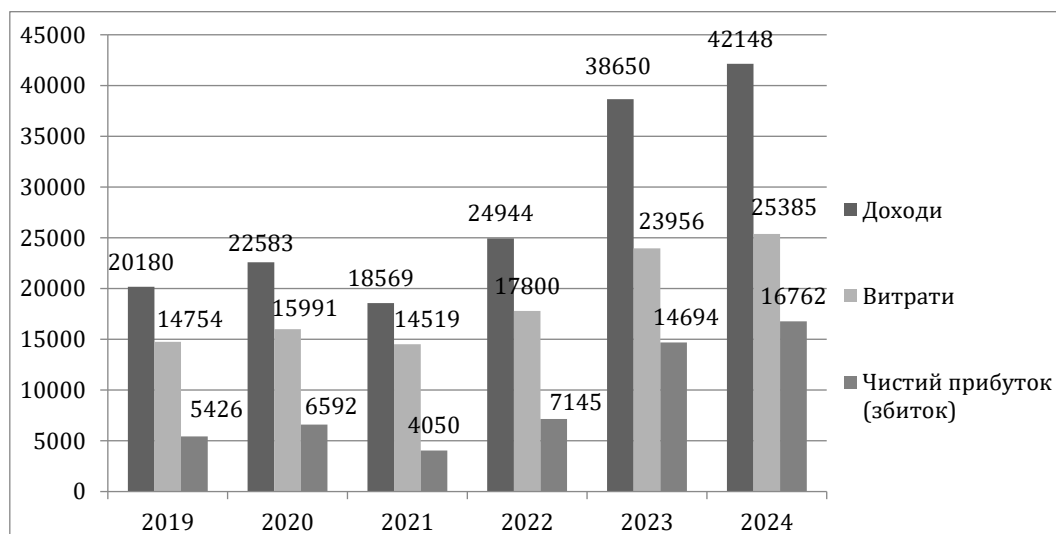

Рис. 4. Динаміка доходів та видатків банківської системи за 2019–2024 рр., млн. грн

Джерело: сформовано автором на основі [15].

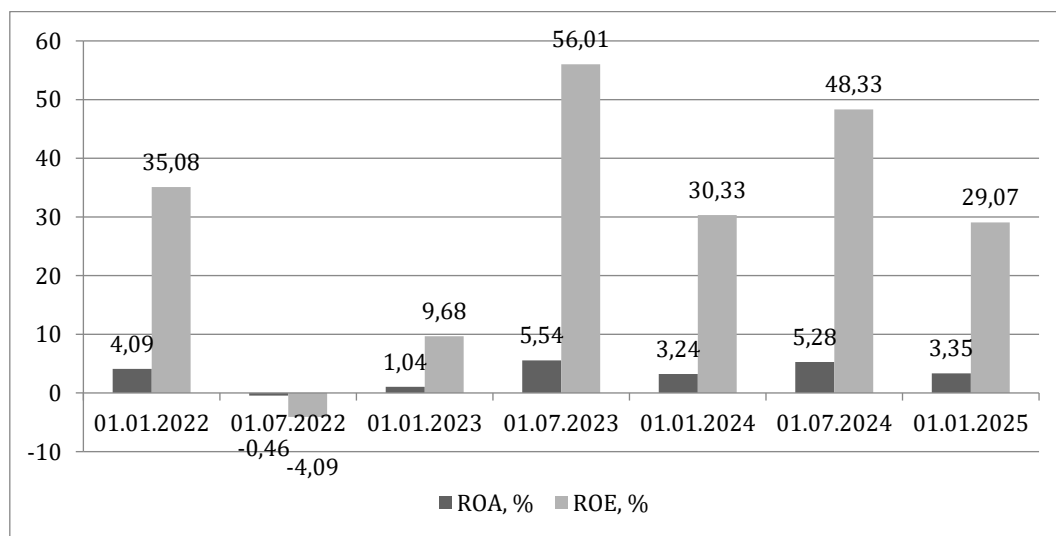

Рис. 5. Динаміка показників рентабельності банківського сектору за 2022–2025 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [16].

Згідно з оприлюдненими відомостями щодо пруденційних нормативів станом на 1 січня 2025 року, норматив достатності регулятивного капіталу системи дорівнював 17,4%, а нормативи достатності першого рівня та основного капіталу першого рівня – 16,9%. Усі банки дотрималися мінімальних вимог щодо капітальної достатності. Відтак, банківська система успішно завершила другий етап переходу до трирівневої структури капіталу відповідно до стандартів Європейського Союзу. Наявний рівень капіталу забезпечує адекватну стійкість банківського сектору до можливих потрясінь та дає змогу для подальшого розширення кредитного портфеля [17].

З січня 2025 року Національний банк України запровадив оновлення низки нормативно-правових актів для піднаглядних суб'єктів, на кшталт банків, платіжних установ та фінансових компаній. Ці зміни стосуються поновлення стрес-тестування банків, встановлення процедури авторизації страхових посередників та регулювання вимог до систем корпоративного управління та внутрішнього контролю у фінансових компаніях. Постанова Правління

Національного банку України № 149 від 16 грудня 2024 року, яка набрала чинності, передбачає у 2025 році проведення оцінки стійкості банків і банківської системи України відповідно до Положення про оцінку стійкості, затвердженого постановою Правління НБУ від 22 грудня 2017 року № 141 [18].

Для забезпечення виконання цих та будь-яких інших нововведень та змін у законодавстві банкам потрібно налагодити своєчасне адаптування до них власних інформаційно-аналітичних систем.

Сьогодні ми бачимо, що навіть в умовах воєнного часу в Україні банки успішно впоралися з ризиками для своєї операційної діяльності та продовжують функціонувати.

Але ж складні обставини війни тиснуть на банківську систему, що потребує швидких та ефективних змін для відповідності новим вимогам. Фінансові установи мусили адаптувати системи управління ризиками, знаходити джерела підтримки достатньої ліквідності, підтримувати фінансову стабільність та вживати інших заходів, щоб сприяти довірі клієнтів. Щоб забезпечити стабільність діяльності банків під час війни при наявному порушенні роботи інфраструктури, новим завданням стало децентралізувати та територіально рознести ресурси для вдосконалення інформаційно-аналітичних систем, встановити додаткові резервні механізми та відповідним чином адаптувати стратегії управління ризиками.

Навіть і без впливу чинника війни у сучасну епоху стрімкого технологічного поступу та загостреної конкуренції у фінансовому секторі банки вимушені систематично удосконалювати свої процедури управління. Грамотне управління фінансовими, інформаційними та людськими ресурсами є визначальним для успішного функціонування банківських установ. В цьому контексті активне використання інформаційно-аналітичних систем набуває надзвичайно важливого значення, оскільки це відкриває новий рівень організації управління банківською діяльністю.

У час воєнного конфлікту українські банки енергійно пристосовують свої інформаційно-аналітичні системи до вирішення нових проблем, викликаних війною, заради фінансової стабільності та безперебійного обслуговування клієнтів. Ключові напрями цих змін наведено у табл. 1.

Таблиця 1. Використання інформаційно-аналітичних систем українськими банками під час війни

Напрямок	Сутнісна характеристика	Результат
Хмарні технології	Перехід банків на хмарні платформи для зберігання та обробки даних	Забезпечення безперебійної роботи, стійкість інфраструктури до фізичних ушкоджень
Аналітика в режимі реального часу	Моніторинг фінансових ризиків, ліквідності, операцій з клієнтами в реальному часі	Оперативне реагування на критичні випадки, ефективне управління ризиками
Безконтактні сервіси та мобільна аналітика	Використання смартфонів для безготівкових розрахунків, розширення функціоналу мобільних додатків	Збільшення доступності банківських сервісів, зниження потреби у фізичній інфраструктурі
Кібербезпека та резервування даних	Впровадження додаткових заходів безпеки, систем резервного копіювання, кібермоніторинг	Захист даних клієнтів і фінансів, стабільність функціонування.
Автоматизація внутрішньої та регуляторної звітності	Адаптація ІАС до змін регуляторних вимог під час війни, автоматизоване формування звітів	Зменшення навантаження на працівників, швидке подання даних до НБУ та інших установ.
Співпраця з фінтех-компаніями	Інтеграція з фінтех-платформами, спільна розробка інноваційних продуктів	Посилення цифрової присутності, пришвидшення впровадження нових сервісів;
Використання BI-платформ та прогнозової аналітики	Використання інструментів бізнес-аналітики (Power BI, Tableau та ін.) для побудови звітів, моделювання сценаріїв.	Більш чітке фінансове планування, посилення нагляду за фінансовою стабільністю

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [12, с. 24; 14, с. 181].

Аналіз теперішнього використання інформаційних та аналітичних систем українськими банками в період війни показує їх високу здатність оперативно адаптуватись до нових викликів та успішно зберігати фінансову стабільність навіть за найскрутніших умов. Фінансові установи активно використовують хмарні технології, мобільні й безконтактні послуги, аналітику в реальному часі та вдосконалені засоби захисту та резервного копіювання даних.

До того ж, співпраця з фінтех-компаніями та застосування сучасних інструментів Business intelligence (BI) може суттєво покращити аналітичну підтримку, підвищити якість управлінських рішень і забезпечити безперебійну роботу компанії. Впроваджуючи ці заходи, банки не лише підвищують внутрішню стабільність, а й сприяють збереженню довіри клієнтів та загальній стійкості фінансової системи України.

Сучасні інформаційні та аналітичні системи, які стали ключовою частиною сучасних банківських операцій, застосовуються для впорядкування обробки даних, управління інформацією та надання оперативних і стратегічних оглядів та відіграють вирішальну роль у допомозі банкам ефективно керувати ризиками, відстежувати ліквідність, здійснювати прогнозування та забезпечувати довгострокову фінансову стабільність. Стратегічний підхід банку до розбудови цієї інфраструктури дозволяє йому стати більш гнучким, відкритим і конкурентоспроможним у довгостроковій перспективі.

В даному контексті стратегічні підходи до розвитку інформаційно-аналітичних систем мають досить велике значення та враховують як технологічні нюанси, так і організаційні, регуляторні та клієнт-орієнтовані пріоритети.

У сучасну епоху цифрової трансформації та високої конкуренції в банківській сфері, де цифрові перетворення та зміни правил гри – постійне явище, стійкість банків залежить не лише від традиційних методів управління, але й від ефективного застосування інформаційних та аналітичних систем, а інформаційно-аналітична інфраструктура (IAI) відіграє ключову роль у стратегічному менеджменті. Мати надійну базу даних для аналізу – це важливо для ухвалення обґрунтованих адекватних рішень з будь-яких питань (оперативних, стратегічних). А максимально можливий рівень автоматизації, потужна система збору, обробки й аналізу даних дає змогу банкам миттєво реагувати на зміни зовнішнього середовища, передбачати різноманітні ризики, оптимізувати капітал та покращувати клієнтський досвід роботи з клієнтами (рис. 6).

Від якості та гнучкості інформаційно-аналітичної інфраструктури банку залежить швидкість ухвалення рішень, ефективність управління ризиками, рівень обслуговування клієнтів та здатність до інновацій. Для успішного розвитку цієї інфраструктури потрібен стратегічний підхід, що передбачає довгострокове планування, інтеграцію передових технологій, а також забезпечення гнучкості та безпеки. Запровадження всебічного стратегічного підходу, що орієнтований на інтеграцію даних, цифрову трансформацію, безпеку, масштабованість та клієнт-орієнтованість, дає банку змогу оптимізувати внутрішні процеси, покращити якість управлінських рішень, прискорити впровадження інновацій та укріпити позиції на ринку.

Ефективне функціонування інформаційно-аналітичних систем є визначальним фактором фінансової стабільності банків в умовах ризиків, що зростають, активної цифровізації та глобальних криз. Запропоновані у рис. 6 покращення ІАС націлені на збільшення прозорості управлінських процесів, швидке реагування на зміни ринкових умов, зменшення ризиків фінансових збитків та посилення довіри серед клієнтів та регуляторів.

Застосування цих порад дозволить банкам не тільки краще управляти ключовими фінансовими індикаторами, але й сформувати гнучку, захищену та інноваційну інфраструктуру для сталого розвитку на тривалу перспективу. Відтак, підвищення ефективності ІАС є важливою стратегічною задачею задля укріплення загальної фінансової стабільності в банківській системі.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері є:

- Розвиток гнучких ІАС, стійких до зовнішніх потрясінь, таких як фізичне знищення інфраструктури, відключення електроенергії чи Інтернету в умовах військових конфліктів. Розробка адаптивної системи аналізу інформації (ІАС), яка може забезпечити фінансову стабільність, має велике значення для фінансової стабільності. На перспективу такі системи повинні бути обов'язковою складовою банківської інфраструктури в країні, яка знаходиться в

зоні збройного конфлікту. Це не тільки підтримує функціонування фінансової системи, але й підтримує загальну економічну стабільність.

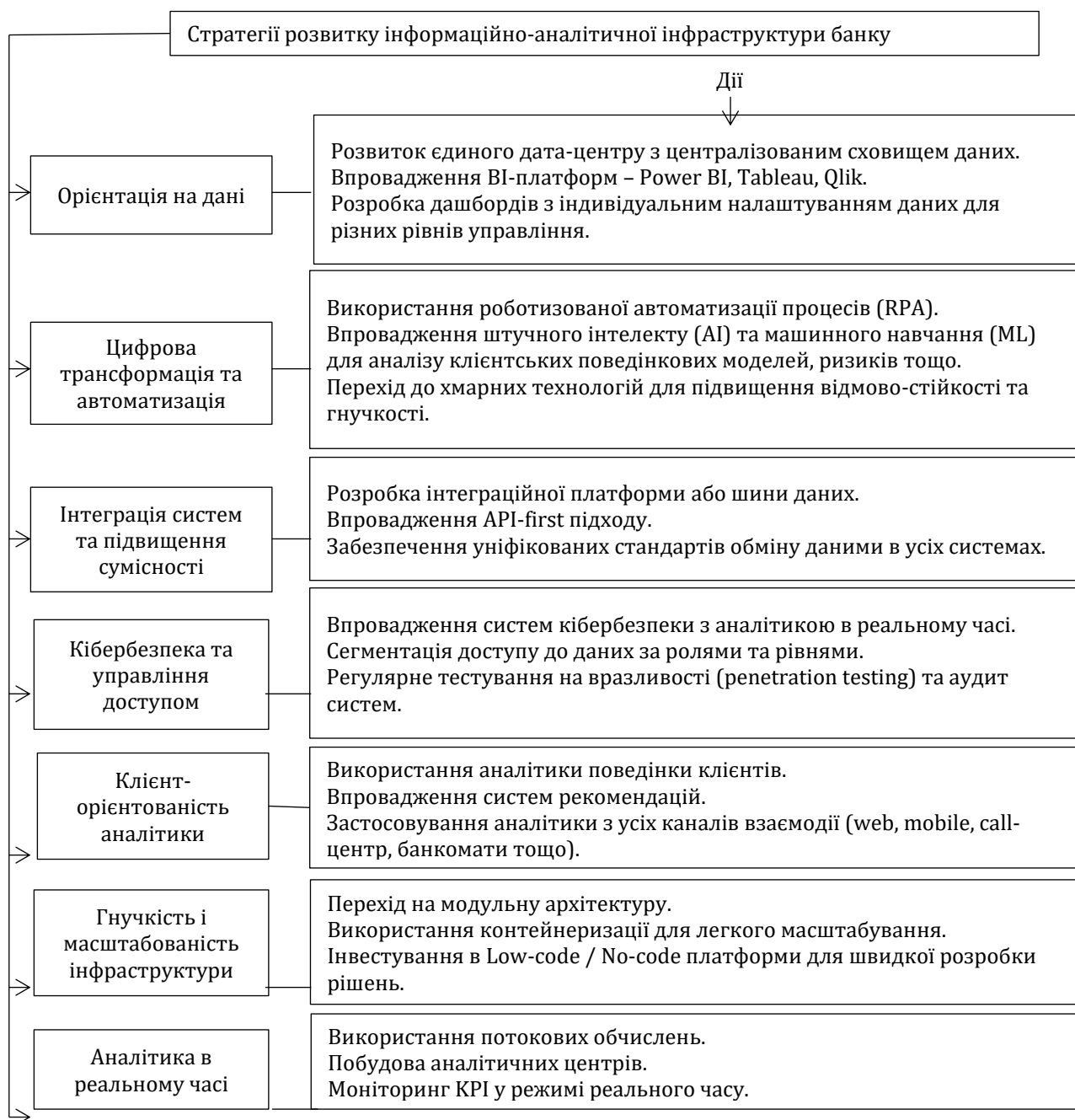

Рис. 6. Стратегічні підходи до розвитку інформаційно-аналітичної інфраструктури банку

Джерело: розроблено автором.

- Інтеграція ІАС у штучному інтелекті та технології для машинного навчання щодо прогнозування ризику та прийняття рішень. Інтеграція інформаційних та аналітичних систем з технологією штучного інтелекту та машинним навчанням, по суті, відкриває нові можливості для банків у управлінні ризиками, стратегічного планування та підвищення ефективності компанії в умовах війни та непередбачуваних економічних змін. Це не тільки забезпечить швидкість та точність аналізу, але й створить нові моделі управління ризиками, які є динамічними, гнучкими та прозорими.

- Розробка ІАС для міжбанківських взаємодій в умовах війни – обмін аналітикою, попередженням про кібератаки, зміни профілів ризику є стратегічним необхідним кроком для підтримки стабільності та цілісності фінансової системи країни. Такі системи забезпечують

швидкий обмін критично важливою аналітикою, оперативне попередження про кібератаки, оцінки спільних ризиків та координації міжбанківських заходів. Результатом є єдиний цифровий фронт фінансової безпеки, як частина єдиної, захищеної екосистеми. Це дозволяє мінімізувати збитки, швидше реагувати на загрози та довіряти банківській системі навіть у найскладніших умовах.

Таким чином, подальші наукові дослідження в цій галузі мають не тільки прикладне, але і соціально -економічне значення, що це сприяє збереженню економіки, довіри населення та ефективному функціонуванню економіки в надзвичайних умовах.

6. Висновки

Фінансова стійкість банківських установ в кризовий час надзвичайно важлива задля збереження стабільності фінансової системи країни в цілому. На банківську сферу істотно вплинуло послаблення економічної активності, збільшення кредитного ризику, втрата коштів на окупованих територіях та необхідність формування резервів в контексті воєнного стану. У таких випадках ключовими фінансовими показниками є ROA та ROE. Через зростання вартості резервів для проблемних позик значення ROA може стрімко зменшитися. Війна посилює ризик несплати, що веде до втрати прибутку і, відповідно, зменшення ROA. Позитивне значення ROA демонструє здатність банків підтримувати прибутковість на тлі турбулентності. Показник ROE може знижуватися через зменшення обсягів кредитування, збільшення резервів, переоцінку активів або девальвацію. Падіння ROE не обов'язково вказує на зниження продуктивності, можливо, банк свідомо зменшує ризики заради заощадження капіталу. За умов воєнного часу вкрай важливо оцінювати ROA та ROE, враховуючи загальний економічний та політичний контекст, як цілісний підхід до фінансових показників для розуміння стану банківської системи.

У воєнний період, коли економічні умови стають ще більш невизначеними, а життєдіяльність та існування знаходиться щохвилини під загрозою, здатність банків пристосовуватись до викликів стає ключовим фактором для виживання. І тут важливу роль відіграють саме інформаційно-аналітичні системи. Від їх надійності, ефективності та пристосованості до поточних кризових умов залежить спроможність банку виконувати свої функції належним чином.

Інформаційно-аналітичні системи змінюють фінансове управління, даючи змогу швидко реагувати на зміни, ухвалювати зважені рішення, зменшувати вплив людського чинника та ризиків. Широке та всебічне використання подібних систем – це не просто конкурентна перевага, а необхідність для забезпечення стабільності та росту, особливо в умовах невизначеності. І саме Інформаційно-аналітична інфраструктура є ключовим елементом відмовостійкості й успіху сучасного банку. В епоху цифровізації фінансового сектору, зі зростаючими запитами клієнтів та посиленням регуляторним контролем, стратегічний розвиток ІАІ стає першочерговим завданням.

Успішне втілення таких стратегій потребує не тільки вкладень у технології, але й змін у корпоративній культурі, збільшення цифрової обізнаності співробітників та тісної співпраці між ІТ-спеціалістами, аналітиками та керівництвом. Саме на перетині технологій та управління формується майбутнє банківської галузі.

References

1. Nieizvjestna, O., Hryhoruk, A., & Lytvyn, L. (2022). Suchasni instrumenty pidtrymky finansovoi stiiikosti Ukrainy v umovah voiennoho stanu [Modern tools to support Ukraine's financial stability under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (39). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62> (in Ukrainian).
2. Ahres, O., Dubynetska, P., & Sodoma, R. (2025). Ryzyky bankivskoho sektoru v umovah makroekonomichnoii nestabilnosti [Risks of the banking sector in the context of macroeconomic instability]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (71). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-151> (in Ukrainian).
3. Petyk, L., & Mishchenko, K. (2024). Otsinka bankivskykh ryzykiv v umovah viiny [Assessment of banking risks in times of war]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-98> (in Ukrainian).

4. Korobchuk, T., & Chyzh, N. (2025). Bezpeka bankivskoi diyalnosti v umovah viyskovykh ryzykiv [Security of banking activities in the context of military risks]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-12> (in Ukrainian).
5. Hutsaliuk, O. M. (2015). Rol informatsiyno-analitychnykh resursiv u finansovomu zabezpechenni tehnolohiy upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu bankivskykh ustanov [The Role of Information and Analytical Resources in the Financial Support of Technologies for Management of Economic Security of Banking Institutions]. *Derzhava ta rehiony*, 2(83), 9–12. http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2015/2_2015/4.pdf (in Ukrainian).
6. Kara, N. I., & Protsyk, I. S. (2022). Rozvytok mehanizmiv byudzhetuвання finansovoi diyalnosti bankiv v umovah mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn [Development of mechanisms for budgeting financial activities of banks in the context of international economic relations]. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development*, 2(8), 231–243. <https://doi.org/10.23939/smeu2022.02.231> (in Ukrainian).
7. Berezovyyk, V. M., Svystun, A. O., & Khmelovskiy, T. H. (2024). Vplyv hlobalnykh finansovykh tendentsiy na stabilnist bankivskoho sektoru Ukrainy [Impact of global financial trends on the stability of the Ukrainian banking sector]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, (8). <https://doi.org/10.5281/zenodo.12700439> (in Ukrainian).
8. Fedets, A. V. (2023). Realizatsiya upravlinskykh pidhodiv u derzhavnyi politytsi finansovoi bezpeky bankivskoho sektoru v konteksti stabilizatsii natsionalnoi ekonomiky [Implementation of management approaches in the state policy of financial security of the banking sector in the context of stabilization of the national economy]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, 2(37), 54–58. <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-2.7> (in Ukrainian).
9. Davydenko, N., Lutsyk, Yu., Buriak, A., & Vovk, L. (2023). Informational and Analytical Systems for Forecasting the Indicators of Financial Security of the Banking System of Ukraine. *Journal of Information Technology Management*, 15(2), 1–13. <https://doi.org/10.22059/jitm.2023.92315>
10. Bondar, A. A. (2018). Implementation of information-analytical systems in banking. *WORLD SCIENCE*, 1(4(32), 23–25. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/232581.pdf>
11. Nieizviestna, O. V., Hryhoruk, A. A., & Lytvyn, L. M. (2022). Suchasni instrumenty pidtrymky finansovoi stiykosti Ukrainy v umovah voyennoho stanu [Modern tools to support Ukraine's financial stability under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (39). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1401/1351> (in Ukrainian).
12. Sadura, O.B., & Pidhaina, A. A. (2023). Finansova stiykist bankivskoi systemy Ukrainy v umovah viyny [Financial Sustainability of the Ukrainian Banking System in the Time of War]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tehiniky*, 8(3), 24–29. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-3> (in Ukrainian).
13. Danylenko, Yu. (2025). Povoyenni vyklyky ta mozhlyvosti rozvytku bankivskoi systemy v Ukraini [Post-war challenges and opportunities for the development of the banking system in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-14> (in Ukrainian).
14. Sytnyk, N. S., & Kravchenko, B. O. (2024). Finansova bezpeka derzhavy: zahrozy ta vyklyky v umovah viyny [Financial Security of the State: Threats and Challenges in the Time of War]. *Modern Economics*, (44), 181–189. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-27](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-27) (in Ukrainian).
15. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). *Dohody i vytraty bankiv Ukrainy* [Income and expenses of Ukrainian banks]. https://bank.gov.ua/files/stat/Inc_Exp_Banks_2024-02-01.xlsx (in Ukrainian).
16. National Bank of Ukraine. (2025). *Statistics at the National Bank of Ukraine*. <https://bank.gov.ua/en/statistic/nbustatistic>
17. National Institute for Strategic Studies. (2025). *Ohlyad instrumentiv pidtrymky finansovoi stiykosti (01-02.2025)* [Overview of financial stability support instruments (01-02.2025)]. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-01-022025-roku> (in Ukrainian).
18. National Bank of Ukraine. (2024). Pro osoblyvosti zdiysnennya otsinky stiykosti bankiv i bankivskoi systemy Ukrainy u 2025 rotsi [On Peculiarities of Assessing the Resilience of Banks and the Banking System of Ukraine in 2025]. Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated December 16, 2024, No. 149. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-24#n3> (in Ukrainian).